

genetisk modifikation af plantemateriale, sker irreversible (uigenkaldelige) ændringer, så vigtige naturressourcer går tabt.

De nye bioteknologier rejser nye muligheder, men også mange etiske problemstillinger. I et demokratisk samfund er det vigtigt, at der sikres en grundig og reflekteret behandling af de etiske problemstillinger, de nye teknologier rejser, og at det sikres, at regering, folketing og borgere får en mulighed for at få indsigt i og indgå i en kvalificeret dialog om disse emner.

Spørgsmålet om bevarelse af plantegenetiske ressourcer for fødevarer og jordbrug må derfor også ses i lyset af anvendelsen af bioteknologi inden for plante- og fødevarerområdet. Det er derfor vigtigt at styrke og kvalificere den debat, der er nødvendig for at skabe grundlaget for de samfundsmæssige beslutninger om bioteknologi og bioetik – såvel internationale som nationale.

Igennem de seneste 10 – 15 år har der inden for den humane biomedicin udkrystalliseret sig nogle etiske principper, som den lægelige behandling af mennesker kan tage udgangspunkt i. Endvidere har man i Danmark også udviklet etiske principper i forhold til behandling af dyr. På plante- og fødevarerområdet har det været vanskeligere at udforme etiske principper, idet de »klassiske« begreber fra humanområdet om værdighed, integritet og selvbestemmelse ikke her har helt samme betydning. Der er – blandt andet via EUs regler om markedsføring af genmodificerede planter og genetisk modificerede organismer – taget initiativ til at inddrage etiske principper knyttet til medbestemmelse og åbenhed, men samtidig har »kvantespringet« fra en videnskabelig risikovurdering til en etisk vurdering endnu ikke været foretaget på plante- og fødevarerområdet.

Plante- og fødevarerområdet og miljøområdet kalder på beskyttelse af vigtige principper, såsom bæredygtigheds- og sårbarhedsprincippet. Det ses derfor at være af voksende betydning, at der gives offentligheden øget mulighed for indsigt og indflydelse, og at det sikres, at dialog og tværfaglighed i forbindelse med drøftelsen af det etiske spørgsmål, der opstår i krydsfeltet mellem menneskelig sundhed, dyrevelfærd, og plante- og fødevarersikkerhed, fremmes.

Der er derfor i de nærmeste år behov for:

– udkrystallisering og beskrivelse af etiske principper på plante- og fødevarerområdet

- inddragelse af tværfaglige etiske vurderinger på dette område, som omfatter hensyn fra både humanetik, dyreetik og plante-fødevareretik
- konkret rådgivning til internationale fora, regering og folketing
- yderligere dialog og debat med henblik på at sikre en tværfaglig indfaldsvinkel, som inddrager hensyn fra både humanetik, dyreetik og plante-fødevareretik.

Det Ethiske Råd ønsker derfor at bemærke, at det ikke er nok – som anført i en af betragtningerne i traktatens præambel – at være bevidst om at »spørgsmålene om forvaltning af plantegenetiske ressourcer for fødevarer og jordbrug ligger i krydsfeltet mellem landbrug, miljø og handel....« Spørgsmålet om forvaltning af plantegenetiske ressourcer ligger tillige i krydsfeltet mellem menneskelig sundhed, dyresundhed og fødevarersikkerhed.

Bemærkninger til implementeringen af traktaten

Da der er tale om en ratifikation af en traktat, der er færdigforhandlet og underskrevet, vil de følgende bemærkninger være rettet mod implementeringen af traktaten.

Artikel 5.2.: Trusler mod plantegenetiske ressourcer

»De kontraherende parter træffer i påkommende tilfælde foranstaltninger til at begrænse eller om muligt fjerne trusler mod plantegenetiske ressourcer for fødevarer og jordbrug.«

Rådet ønsker i den forbindelse at henlede opmærksomheden på, at denne artikel stiller krav til det styrende organ om et udbredt samarbejde med internationale organisationer som WTO og EU med henblik på at koordinere indsatsen for at sikre, at anvendelsen af GMO i jordbrug og fødevarerfremstilling ikke vil betyde varig og irreversibel ændring af oprindeligt plantegenetisk materiale.

Artikel 9.2. c: Jordbrugernes rettigheder

Denne artikel giver jordbrugerne ret til (så vidt den nationale lovgivning tillader det) at deltage i beslutningerne på nationalt plan om spørgsmål vedrørende bevaring og bæredygtig udnyttelse af plantegenetiske ressourcer for fødevarer og jordbrug.

Rådet mener, at der også bør sikres forbrugerindflydelse og en åben offentlig debat i spørgs-